

De Onlanden

Juli 2023, bestuurswissel

In deze Nieuwsbrief:

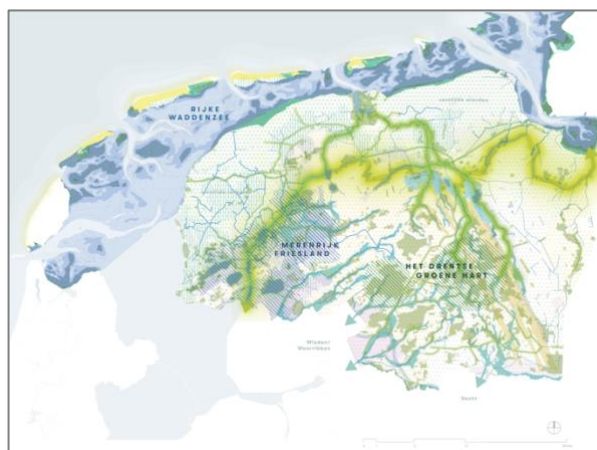
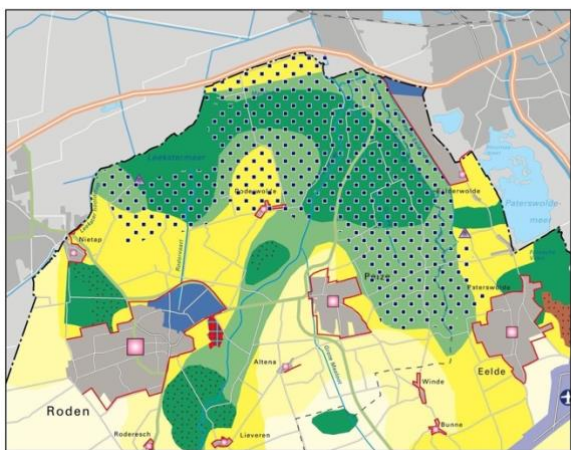
Na ruim 23 jaar geeft Herman Sips de voorzittershamer van de stichting Natuurbelang De Onlanden door aan Jeroen Huisman. In deze nieuwsbrief blik hij terug. Als bestuur bedanken we Herman voor zijn inzet voor en vormgeven van de stichting en zijn visie op De Onlanden. Met Jeroen zetten we deze lijn voort. Daarbij zullen we inzetten op het verder versterken van de kennis over De Onlanden en op de relatie tussen De Onlanden en de omgeving, boven- en benedenloop.

Het stokje doorgeven ...

Op 10 januari van het jaar 2000 stond ik bij de notaris, die voorafgaand aan de ondertekening plichtsgetrouw de eerste artikelen van de statuten voorlas. *De Stichting draagt de naam: Stichting Natuurbelang De Onlanden van Leekstermeer, Peizer- en Eelderdiep. De Stichting heeft ten doel: a) het behartigen van het natuurbelang van het natte veengebied gelegen tussen het Drents zandplateau en de Groninger zeeklei, in het bijzonder het gebied dat omringd wordt door de plaatsen Groningen, Eelde-Paterswolde, Peize, Roderwolde, Roden, Nietap, Leek, Littelbert en Hoogkerk, welk gebied hierna ook wordt genoemd: "De Onlanden van Leekstermeer, Peizer- en Eelderdiep", afgekort als "De Onlanden"; b) het stimuleren van de vorming van een aaneengesloten natuureservaat in het gebied De Onlanden.* En zo verder.

Links: weiland voor inrichting als natuur- en waterbergingsgebied. Afbeelding: Herinrichting Peize
Rechts: moeras na inrichting als natuur- en waterberingsgebied. Foto: Wim van Boekel.

Afbeelding links: De Ecologische Hoofdstructuur in Noord-Drenthe, met de eerste contouren van De Onlanden anno 2000. Afbeelding rechts: De Natuuragenda zoals geschetst in 'De Kracht van het Noorden' anno 2023.

We hebben alle winden meegehad bij de realisatie van De Onlanden. De Ecologische Hoofdstructuur was net goed en wel ingetekend op de provinciale kaarten. 'Ruimte voor waterberging' en 'hermeanderen' waren de nieuw verworven inzichten bij het waterbeheer. Bovenal bleken de vier natuurterreinbeheerders bereid over hun eigen gebiedsgrenzen heen te kijken en beseften zij dat het geheel van De Onlanden meer is dan de som der delen. Ikzelf kreeg de waterberging in mijn portefeuille nadat ik dankzij de 'ruimte voor water'-campagne in het dagelijks bestuur van het waterschap was verkozen. In die rol vond ik een sterke 'groene' counterpart in de gedeputeerde van de provincie Drenthe, Alie Edelenbosch, en samen kregen we de handen op elkaar voor het inrichtingsplan van De Onlanden en de 2x 20 miljoen euro die daarvoor nodig was. Cruciaal daarbij was de door ons gewonnen politieke strijd om De Onlanden in te richten als natuurlijke waterberging in plaats van als een noodberging waarbij water af en toe geforceerd zou worden ingelaten en weer weggepompt.

Als waterschapbestuurder kon ik me destijds onmogelijk tegelijk ook profileren als voorzitter van Natuurbelang De Onlanden, maar die taak is toen voortreffelijk opgepakt door Wim van Boekel. Jarenlang was Wim het gepassioneerde gezicht van De Onlanden. Na zijn verhuizing naar Friesland hadden we een heel team van mensen nodig om zijn vacature in te vullen!

Na 23 jaar voorzitterschap van Natuurbelang De Onlanden neemt Jeroen Huisman het stokje van me over. Jeroen is een gedreven en doorgewinterde ecooloog met veel kennis van het gebied en met een realistische kijk op waar de kansen liggen om de natuur

Waterral. Foto: Jeroen Haze.

te versterken. Met plezier stel ik vast dat Jeroen omringd zal worden door een geweldig team. Lieselot, Leo, Michel, Marjan, Fokko, Jaap en Sonja. Samen behartigen ze met veel passie en energie de drie belangrijke taken waarvoor Natuurbelang De Onlanden staat.

Rietzanger (Juv.) Foto: Michel Wijnhold

Aan de basis staat natuurlijk het verzamelen van kennis, het jaar op jaar bijhouden van de ontwikkeling van de natuur in De Onlanden waaronder het inventariseren van de broedvogels, otters, bevers en planten. Alle gegevens die in het veld door onze vrijwilligers en de boswachters zijn verzameld worden gepubliceerd in gedegen rapporten die voor iedereen zijn in te zien op onze website. Die bundeling van kennis vormt de basis van onze tweede belangrijke taak: het beïnvloeden van het beleid om de waarden van De Onlanden te beschermen en waar mogelijk te versterken. Doorlopend trekt Natuurbelang De Onlanden aan de bel bij provincies, waterschap en gemeentes om ze te wijzen op de unieke natuurwaarden van De Onlanden en waken we ervoor dat deze niet

teloor gaan door nieuwe bedrijventerreinen, recreatieparken, wegen, dijken, stuwen, grondberging of wind- en zonneparken. Alles kan ... zolang de natuur er niet aan wordt opgeofferd maar, integendeel, als onderdeel van het project juist wordt versterkt!

Ons gezamenlijk sterk maken voor het natuurbelang van De Onlanden, dat is onze derde en belangrijkste taak. Het cement willen vormen tussen alle organisaties en mensen die houden van De Onlanden om deze te verbinden tot één krachtige stem. Zeker nu duidelijk blijkt dat het belang van de natuur lang niet voor iedereen vanzelfsprekend is, is het essentieel dat iedereen die dat belang wel ziet dat ook uitdraagt en laat zien. Onze "Onlanders" hebben we heel hard nodig. Niet zozeer vanwege dat tientje aan jaarlijkse donatie in ruil voor mooie nieuwsbrieven en excursies, maar vooral omdat u daarmee kenbaar maakt dat we samen met een brede achterban staan voor het Natuurbelang van De Onlanden!

"Het gaat niet goed met de natuur in Nederland, toch is er hoop" meldde de NOS afgelopen maand naar aanleiding van het rapport 'Living Planet Nederland' van het Wereld Natuur Fonds. Verdroging, vermessing, verzuring, het is glashelder dat de natuur in Nederland nog steeds achteruitholt door met name de intensieve landbouw. In de afgelopen zestig jaar is het aantal veldleeuweriken, patrijzen en zomertortels met meer dan 90% afgenomen en de meeste weilanden en akkers zijn getransformeerd tot biodiversiteitswoestijnen. De hoop

waarover de NOS-reportage sprak was gebaseerd op enkele lichtpuntjes. De terugkeer van de zeearenden, kraanvogels, otters en bevers en als lichtend voorbeeld van waar het goed gaat met de natuur werd specifiek verwezen naar De Onlanden. Goed nieuws om slecht nieuws te verbloemen.

Weidse natuur vlak bij Groningen-Stad. Foto: Marc Argeloo

De inrichting van De Onlanden was in zekere zin een radicale keuze, het nagenoeg volledig scheiden van landbouw en natuur. De grote biodiversiteitsexplosie in De Onlanden is daaraan te danken: eenvoudigweg ruimte beschikbaar stellen voor autonome, zoveel mogelijk ongestoorde en onbeheerde natuurontwikkeling. Bij het combineren van natuur en landbouw is in het verleden immers keer op keer gebleken dat de natuur daarbij het onderspit delft. De vele subsidies voor 'boerennatuur' hebben schrikbarend weinig bijgedragen aan de biodiversiteit. Nu de intensieve landbouw aan zijn ultieme limiet is gekomen is de maatschappelijke druk opnieuw hoog om moderne landbouw te combineren met natuur. De stikstofmiljarden staan ervoor klaar. En ja, het kan! In en rond De Onlanden bestaan een paar goede voorbeelden. In de Peizer- en Eeldermeden wordt redelijk succesvol natuur gecombineerd met extensieve veeteelt - daar tierelieren nog veldleeuweriken in de lucht - en de 'natuurinclusieve landbouw' op de es van Leutingewolde heeft de weidevogels er doen terugkeren. Maar het blijft opletten met het nobele streven om moderne landbouw met natuur te verenigen. Het transformeren van "Boer pas op je kippen" tot "Boer pas op je leeuweriken en kieviten" vereist een gigantische omslag van de Nederlandse landbouwcultuur. Laten we vooral nog vooral de Ecologische Hoofdstructuur oftewel het Natuur Netwerk Nederland koesteren,

Baardmannetje. Foto Jan Tuinstra.

inclusief de onterecht geschrapte robuuste verbindingen tussen onze natuur-kerngebieden.

Vanochtend kwart over vijf. Nog voor zonsopgang banen mijn dochter en ik ons een weg door mijn broedvogeltelgebied in een van de meest ontoegankelijke moerasgedeelten van De Onlanden. Het is telkens weer een uitdaging om mijn planken terug te vinden waarmee we de onzichtbaar geworden, maar daardoor extra verraderlijke sloten van het vroegere boerenland over kunnen steken, steeds dieper het moeras in. We tellen rietzangers, snorren, rietgorzen en een enkele blauwborst. De roerdomp die we al van verre hoorden hoempen vliegt met diepe vleugelslagen over ons heen. Dit is honderdprocents-natuur!

Telplot in de vroege ochtend. Foto: Michel Wijnhold.

Aan het eind van ons parcours zakken we steeds dieper in de zompige grond. Te midden van manshoge muren oud riet horen we zacht getsjirp en zien we schichtige schimmen tussen de rietstengels heen en weer schieten. We staan doodstil en het groepje baardmannen komt steeds dichterbij, totdat we ze bijna aan kunnen raken. Beschenen door de eerste zonnestrallen contrasteren de blauwgrijze kopjes sterk met hun warm-oranjebruine lijfjes. Bij de mannetjes priemen de gele snaveltjes tussen hun strenge hangsnorren. Mijn dochter en ik

staan sprakeloos te kijken en we staan er niet bij stil dat onze laarzen vol met water staan. Er valt genoeg te somberen over de staat van de natuur, maar juist van die lichtpuntjes moeten we het hebben. Dat geeft levensgeluk en daar winnen we de harten mee van u en mij, de Onlanders.

Hartelijk dank aan allen met wie ik de afgelopen 23 jaar heb mogen samenwerken aan de ontwikkeling van De Onlanden. Jeroen en teamleden, wat fijn dat jullie je in willen blijven zetten voor het Natuurbelang van De Onlanden. Ik wens jullie daarmee veel succes, maar vooral ook veel plezier.

Herman Sips

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u zich geabonneerd hebt op de nieuwsbrief van de stichting Natuurbelang De Onlanden.

*Met vragen kunt u contact opnemen via info@deonlanden.nl.
Wilt u het werk van onze stichting steunen? Meldt u dan aan als Onlander [via onze website](http://www.deonlanden.nl)
www.deonlanden.nl*